

ΠΕΡΑΣΤΙΚΕΣ

Στὸ δρόμο τὸν πολύκοσμο καὶ στὴν πανέριμη στράτα
 μὲ σύντυχαν πολλές φορές διαβατικές γυναῖκες
 ποὺ ἡ θύμησή τους μ' ἔθλιψε γλυκὰ πύχτες καὶ μέρες.
 Ὅπως ποὺ ἀνάδινε ἡ χαρὰ τὰ ρόδα τῆς αἰγῆς τῆς,
 ποὺ δλόθερος ἀπλώνουνταν ψυχῆς γαλήνιας ὁ ἥλιος
 ποὺ ἡ σάρκα κρῖνους ταίριαζε μὲ μὲ ἄχνα φεγγαρίσια
 καὶ ποὺ τὸ γέλοιο ἀνοίγουνταν σὰ νάταν παραπῶνι.
 Κορμιά ποὺ ἀνάδινε ἡ πνοὴ τῆς γεροσύνης, πλέρια,
 πελεχητὰ μὲ τ' ἀνθισμα καὶ ὀλοχτα ἀπὸ πνέμα.
 Κι ἀπάνου ἀπ' ὅλα μίτια, φῶς ἀπ' τὸ πολὺ σκοτάδι
 ποὺ εἶν' ἡ γητεία σας δρόλαιος καὶ ὁ σατανὶς σας φίδι
 καὶ ἐνὸ εἶστε τόσο ἀληθινὰ κρύβετε τέτοιους δόλους.

Περαστικές, διαβατικές, ποὺ φεύγετε καὶ πᾶτε
 στοὺς δρόμους τοὺς πολύκοσμιους καὶ στίς πανέριμες στράτες.
 ἄγνωρες, πρωτοθώρητες, σὺν τίχες καὶ σὰ μοῖρες,
 μὲ δίχως ἄλλο γορισμὸ καὶ συναπάντημ' ἄλλο,
 γεννήματα μιανῆς στιγμῆς καὶ πλάσματα μιᾶς μνήμης,
 μὲ τὴν ἀπόκοιτη ἐρωτιά, μὲ τὰ γραμμένα νύατα,
 στοχαστικές σὺν τὴν ἰδέα, φλογιστικές σὰ μοῦσα,
 γεῖά σας χωρὶ σας! Μέσα μου συντρέψιμ' ἂν εἶναι ὁ κόσμος
 ξαναγεννιέται ἀπόθρονος καὶ ἡ χάρις του καινούργια
 βαθιά μ' ἀγγίζει. Φέρνετε τὴν ἱερὴ λαχτάρα
 ποὺ ἀνασητὰ εἶθε θεία φροτιά γιὰ τὴν ὁρμὴ τῆς ζήσης.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΑΠΟ ΤΙΣ «ΣΤΡΟΦΕΣ»

(Jean Moreas)

XII—I

Οἱ νεκροὶ μὲ ἀκοῦνε μόνο, κατοικῶ μέσα σὲ λίκνους
 Ὅς τὸ τέλος ἐγὼ θάμαι ὁ ἀληθινὸς ἐχθρὸς μου.
 Στοὺς ἀχάριστους ἡ δόξα, τὰ καλὰ μου στοὺς κοράκιους.
 Τυραννίζομαι καὶ σπέρνω, καὶ καρπὸ δὲ βλέπω ἐμπρός μου.

Ὅπως δὲν παραπονιέμαι. Τί σημαίνει ἡ καρὰ ἡ μοῖρα,
 Ἡ νεροπή, τὸ καταφρόνιο, ἡ τὸ πείσμα ἑνὸς κακοῦ,
 Ἄφου μόλις καὶ σ' ἀγγίξω, τοῦ Ἀπόλλωνα ὁ Δύρα,
 Πιὸ σοφὰ καὶ πῶ καθάρια μοῦ βαρεῖς ἀπὸ προτοῦ ;

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΟΠΟΙΟΣ ΜΙΑ ΦΟΡΑ, ΜΗΤΕΡΑ, ΣΕ ΚΟΙΤΑΞΕΙ

(NOVALIS)

Ὅποιος μιὰ φορὰ, Μητέρα, σὲ κοιτάζει, δὲ θὰ
 γητευτεῖ ποτὲς ἀπ' τὸ κακό, ὁ χωρισμὸς ἀπὸ σένη
 πρέπει νὰ τονὲ θλίβει, σπαιρωφώνοντας θὰ σ' ἀγαπᾷ
 αἰώνια καὶ τῆς χάρις σου ἡ θύμησις θὰ μένει ἀπὸ
 κεῖ καὶ ὀμπρός τοῦ πνεύματός του τὸ ἀψηλότερο κί-
 νημα.

Ἡ καρδιά μου πάντα γερμένη σὲ σένη, καὶ ἂν
 ἔχω τίποτα κακό, ἐσὺ τὸ βλέπεις μέσα μου. Ἐλα,
 γλυκαῖα Μητέρα, συγκινήσου, μιὰ φορὰ δὸς μου ἔ-

να χαρούμενο σημάδι. Ὅλη μου ἡ ὑπαύξη ἀναπαύε-
 ται σὲ σένη, μόνο μιὰ στιγμὴ ἄς εἶσαι ἐσὺ μαζί μου.

Συχνά, σὺν ὀνειρευόμηναι, σὲ βλέπω τόσο ὠραία,
 τόσο τρυφερόκαρδη· ὁ μικρὸς θεὸς πάνου στὴν ἀγ-
 καλιά σου θέλει τοῦ σύντροφοῦ νὰ σπλαχνιστεῖ. Μὰ
 ἐσὺ ὑψώνεις τὴν οὐράνια ματιά σου, καὶ ξαναγε-
 ρίζεις στὴ βαθειὰ συγγενεία σου μεγαλοπρέπεια.

Τί σοῦ ἔκαμα ὁ φτωχός, ὁ κακώμορος; Ἀκόμα
 σὲ λατρεύω γιομάτος λαχτάρα· δὲν εἶναι αἱ ἄγιες
 ἐκκλησιᾶς τῆς ψυχῆς μου ἀναπαυτήρι; Χαριτωμένη
 Βασίλισσα, δέξου αὐτὴ τὴν καρδιά μ' αὐτὴ τὴ ζωὴ!

Ἐσὺ τὸ ξέρεις, ἀγαπημένη Βασίλισσα, πὼς ἔ-
 ται, ὀλότελα, εἶμαι δικός σου. Ἀπὸ πόσα χρόνια δὲν
 ἔχω ποὺ στὰ κρινὰ δοκιμάζω τὴ χάρις σου; Ὅταν
 ἀκόμα μόλις ἔνοιωθα τὸν ἐαυτό μου, βίξαινα γάλα
 ἀπὸ τὰ μικάρια στήθη σου.

Ἀναρίθμητες φορές μὲ παρῶστεκες. Σ' ἔβλεπα
 μὲ παιδιοῦ χαρὰ, τὸ παιδίκα σου μοῦδινε τὰ χέρια,
 γιὰ νὰ μὲ ξανάβρῃ πάλι ἀργότερα. Καὶ σὺ χαμογε-
 λοῦσες γιομάτη τρυφεράδα καὶ μὲ φιλοῦσες: Ὁ οὐ-
 ρανόγλιττε καιρέ!

Μακριὰ στέκει τώρα ὁ τρανταφυλλένιος αὐτὸς
 κόσμος, καημὸς ἀπὸ καρπὸ ἔσμιξε μαζί μου. Θλιμέ-
 νος τριγυρίζω· ἔφταιξα λοιπὸν τόσο βαριά; Παι-
 διάτικα χρόνια, ἀγγίξω τὸ κρῖσπεδὸ σας. Ξυπνήστε
 με ἀπ' αὐτὸ τὸ βαρὺ ὄνειρο.

Ἄ μόνο ἓνα παιδί μπορεῖ νὰ βλέπει τὸ πρόσω-
 πὸ σου, καὶ στὴ βοήθεια σου νὰ ἐμπιστεύεται, λίσε
 λοιπὸν τῶ χρόνον τὸν πέπλο, καὶ κἄνε με πάλι παι-
 δί σου. Ἡ παιδικήσισα ἀγάπη, ἡ παιδικήσισα πίστη
 βρῖσκαται ἀπὸ κείνονε τὸ χρυσὸ καρπὸ μαζί μου.

Πάτρα

ΜΟΙΡΙΤΑ

ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ*

—«Ὁ πατέρας μου, σὺν Γιάγκο μου, εἶτανε
 στὴν Πόλη βουτσᾶς, ἔκανε δηλαδὴ βαρέλια καὶ
 κουδάδες, τέχνη καλὴ ποὺ μποροῦσε νὰ κερδίξῃ
 παράδες καὶ τὴ φαμελιά του νὰ ζοδεύῃ πλοῦσιςπά-
 ροχα, νὰ κἀνῃ ἀκόμη καὶ οἰκονομίες. Μὰ ὁ πατέ-
 ρας μου ὁ μακαρίτης εἶτανε ἀληθινὸς χουδαριντᾶς.
 Εἶχε ἀνοιχτὴ, ἀθώα καὶ γενναία καρδιά. Ὁ καημέ-
 νος ἀγαποῦσε τοὺς φίλους του, πονοῦσε καὶ τὴ δυ-
 στυχία. Γλέντιζε μὲ τοὺς πλοῦσιους, καὶ ἔδινε ὅ τι
 μποροῦσε πάντα σὲ κεινοὺς ποὺ τοῦ ζήτοῦσαν. Ἡ
 καλοσύνη του ἔμως ἡ ἀπονήρηφτη καὶ ἡ ἀστόχα
 στη, τὸν κατάστρεψε τὸν ἴδιο καὶ τὴ φαμελιά του.
 Οἱ ψευτοφίλοι τὸν τρώγανε καὶ τὸ χειρότερα τονὲ

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 423.

ρίξανε στο κραδί, ως που να τον κάνουνε στο τέλος να πεθάνη, χωρίς ποτέ του να μπορέση, με βίλη του την καλή καρδιά και διάθεση, να κάμνη το παρκαμικρό καλό στα παιδιά του και στη γυναίκα του.

Ἡ μητέρα μου - κι ἀνταστένιζε πάλε ὁ Ἀντίγονος—εἶτανε φτωχοκόριτος. Ἐφυγε λοιπὸ μικρὴ δέκα χρονῶ ἀπὸ τὴν Ἀξιά, τὴν πατρίδα μας και πήγε στὴν Πόλη θουλάκι. Στὴν Πόλη μεγάλωσε, στὴν Πόλη ἔμαθε μαγέρισσα, δούλεψε τὴν προίκα τῆς, βοήθησε τοὺς γονιοὺς τῆς, ξεχρέωσε κάτι μικρὰ χτήματα τοῦ ἀντρός τῆς, τοὺ ἀνοιξε δυό, τρεῖς φορές βουτσάκι, ἕνας τῆς ἀδερφός τῆς ἔφαγε βδομήντα λίρες, τῆς ἔχασε στὸ κοσολιτὲ ἄλλες ἑκατὸν πενήντα ὁ ἀδερφός τῆς τότε κυρία τῆς, κ. Ἰφιγένειας Ἀνωιάτῃ, τῆς σημερινῆς Τσιμπρούδαινας, τῆς πεντάπλουτης, πού τοῦ τίς εἶχε δώσει νὰ τίς κρατᾶ. Ἐκναδούλεψε ὁμως και με ζωδεψε μένα γιὰ νὰ μοῦ μάθῃ τὰ γράμματα προίκισε και πάντρεψε μάλιστα τὴν ἀδερφή μου. Μὰ ὁ γαμπρός μου, ἀδερφός τοῦ δῆμαρχου Φεβγύλη ἀπὸ τ' Ἀπεράθου τῆς Ἀξιάς, βγήκε μεθύστακας και χροτοπαίχτης. Ἐδερνε τὴν ἀδερφή μου και τίς πιδ πολλές φορές, τὴν ἄφινε με τὰ παιδιά τῆς χωρὶς ψωμί. Στὸ τέλος τῆς ἔκανε μεθησμένος με φοβερὴ σκηνή, τὴν τρώαζε λεχώνα πέντε μερῶ και τὴν πέθανε. Ζούσε τότε στὴν Ἀθήνα, ἐγὼ με τὴ μητέρα στὴν Πόλη, ἐγὼ ἴσια ἴσια στὸ ξενοδοχεῖο τοῦ Σταβοροδομιῦ πού σοῦ εἶπα. Ὁ ἀθεόφοδος! Ἐτσι ἀπὸ τὸ κριμα ἦ ἀπὸ τὴν ἀνοησία τοῦ ἀλλουνοῦ, πρέπει νὰ πάθῃ ὁ ἀθῶος. Γιατὶ βγήκε μεθύστακας ὁ ἀσινειδῆτης, ἀναγκάστηκα ἐγὼ νὰ βγῶ ἀπὸ τὴ σειρά μου. Τέτεια εἶναι ἡ δικιούνη, ἐδῶ κάτω. Τρέχεις χαρούμενος στὸ δρόμο, πὰς νὰ φτάσης στὴν ἀκρὴ ἄξαφνα στρίθει κ' ἕνας γάϊδαρος ξεφρενικαμένος ἔρχεται καταπάνω σου και πέφτει ἀνάσκελα χάμω. Ἡ τύχη μου ἄλλαξε ἀπὸ τὸ κριμα τοῦ γαμπροῦ μου γιὰ χρόνια. Πού τὴν κατάρρα μου νάχη! Ἀφοῦ πέθανε ἡ ἀδερφή μου, ἐννεύεται πὼς ἡ μάνα δὲν μποροῦσε νὰ μείνη στὴν Πόλη. Μὰ δὲ μ' ἄφησε οὔτε μένα. Μοῦ εἶπε νὰ τὴν ἀκολοιθίσω και πὼς νὰ τῆς ἀρνηθῶ τίποτις, ἀφτηνῆς πού με εἶχε σπουδάσει. Ἐκείνη τὴν τελεφαία βραδεία πού ἀνέδηκα στὴν ἀμερὴ μου τὰ μεσάνυχτα και πού καταχνιὲς καταχνιὲς τὰ δάκρια μοῦ θολῶνανε μάτια και λογισμό, κατάλαβα ὡστόσο ἀμέσως, μ' ἔλη τὴ λύπη, μ' ἔλη τὴν ἀντάρρα πού μ' ἔκαμε ἀνω κάτω, πὼς ἀχαμνὰ θὰ γυρίσουνε τὰ πράματα γιὰ μένα, θρούδαλα γινότανε ὁ σκοπός μου, νὰ μπερλαριστῶ, νὰ τραδήξω στὰ Παρίσια, νὰ πιδ τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης, ἡ ψυχὴ μου νὰ τὸ βυοφήξῃ...»

Ἐπιανε πάλι τίς φλογιές, σιούτκις ἡ γλώσσα του, ἀκόμη λίγο και τσέδιζε.

—«Νά, φοβήθηκα μήπως ὁ πόθος μου ὁ πατημένος σηκωθῇ κατόπι και γυρίσῃ στὸ κακό.»

Γιὰ νὰ τὸ πῆ ἀφτὸ κι ὡσπου νὰ τὸ διατυπώσῃ, ἔμοιαζε σὰν κουρασμένος· λὲς κ' ἔσκυψε νὰ σηκώσῃ πέτρα.

Ἐννοίωσε τότες πὼς ἔπρεπε νὰ ξανάρθῃ στὴν ἀφήγησή του τὴν ἀπλή, στὴν ἡσυχὴ βιογραφία του.

—«Τὴν ἀβριανή, φύγαμε τὸ λοιπὸ και πήγαμε στὴν Ἀθήνα, ἡ μάνα μου γιὰ νὰ κοιτάξῃ τὰ πέντε ὄρφανά, τέσσερα κορίτσια κ' ἕνα νόστιμο νόστιμο ἀγωράκι, τὸ μικρότερο ἀπ' ὅλα πού μὰς ἄφησε ἡ ἀδερφή μου. Ἐγὼ πάλε γύρεθα δουλειά, ἦθελα νὰ μάθω κι ἄλλα γράμματα, κατὰ πὼς ἄρχισα στὸ Σταβοδρομί.»

Ἀχ! Γιάγκο μου, σὺς Γιάγκο μου, ἕποιος θέλει νὰ γίνῃ μεγάλος ἄθρωπος, μήτε μάνα πρέπει νὰκούη μήτε γυναίκα μήτε τίποτα. Τὴν ἰδέα τῆ δικῆ του κι ὀμπρός. Ἐγὼ εἶμουνε και γεννημένος Ἕλληνας, εἶμουνε καλὸς πατριώτης. Μὰ κι ἄφινε τὴν Πόλη, μὰ και βρισκόμουνε στὴν Ἑλλάδα, εἶπα νὰ πάω στρατιώτης και σὰν τέλειωνα πιά, θὰ φρόντιζα κάτι νὰ κάμω, κάτι νὰ κατακτιστῶ, πού νὰ ληθῆψῃ τὸνειρό μου!»

Κόκκινη κόκκινη ντροπούλα περεχύθηκε στὸ πρόσωπό του. Τὸ παρατήρησα σιγνὰ πὼς σὲ μὰς τὰίρι τὰίρι πηγαίνουνε ἡ περηφάνεια και ἡ ταπεινωσή· ντράπηκε τάχα πού μιλοῦσε ἔλο κι ἔλο γιὰ τὸνειρό του τῆς δόξας; γιὰ τὸν προορισμό του, σὰ νὰ εἶτανε τόντις πρᾶμα ἕνας Δεουδές.

—«Τὸνειρό μου! Ἡ πὲς και τὰ φούμαρά μου, σὰν ἀγαπᾶς. Ναί, βέδκια. Ἴτσι ἐδῶ νὰ στάθῃκε τὸ λάθος τὸ δικό μου, πού τὸ πλέρωσα ὁμως ἀκριδιά. Δὲν ἔπρεπε οὔτε στὸ ξενοδοχεῖο νὰ καταφύγω ἐγὼ, νὰ γίνω δούλος, γιὰ νὰ τρέχω τάχα στὰ Παρίσια, οὔτε μαθὲς νὰ κατεθῶ στὴν Ἀθήνα. Ἐπρεπε νὰ μείνω στὴν Πόλη, και νὰ πάω δάσκαλος. Τί σημαίνει πού τοὺς καταράστηκα; Πού θύμωσα μαζί τους; Φούμαρα, φούμαρα κι ἀφτά. Μήπως ἀξίζα περισσότερο ἀπὸ ἕνα καλαμαρά; Μήπως δὲν εἶμουνε και γὼ καλαμαράς; Μπρὲ σὺς Γιάγκο μου, μὰς και δὲν εἶμαστε ὅλοι μὰς οἱ Ῥωμοῖ σωρὸ καλαμαράδες; Τὸ καλαμάρὶ θὰ μοῦ ἔδινε ἡσυχὴ ζωή. Θὰ καθόμουνε στάδγά μου. Εἶμουνε καλὸς μαθητής, μ' ἀγαπούσανε οἱ καθηγητάδες μου, θὰ μοῦ βρισκανε καμὰ δασκάλικη θεσούλα στὰ Θεραπειά ἢ ἄλλοῦ με κανένα μιστὸ πέντε λίρες. Μὰ νά! Δὲν τὸ εἶπαμε κιόλας; Ἐγὼ ἀπὸ μικρὸς ἀγαπούσα τὴ λεφτερὰ και τὰ γράμματα. Ναίσκε! Πιδ λέφτερος εἶμουνε δούλος στὸ ξενοδοχεῖο, ἐπειδὴ ἔκανα τὴ θέλησή μου, παρὰ δάσκαλος σ' ἕνα σκολεϊό, ἀκόμη και σκολάρχης. Ἤθελα νὰ μάθω, νὰ μάθω κι ἄλ-

λα, ὄχι νὰ μεταχειριστῶ ἐκεῖνα ποῦ ἤξερα τότες γιὰ σκοπὸ βιοποριστικὸ, ξεχνώντας πῶς εἴμουνε φτωχό-παιδο καὶ πῶς ἔπρεπε πρῶτα πρῶτα νὰ κοιτάξω νὰ βρῶ τίμο μέσο νὰ ζήσω. Ἐγὼ, φίλε μου, γύρεθα νὰ περετήσω ἀκόμη καὶ τὴν πατρίδα μου στρατιώτης, κι ἂς ἐξαιριόμουνε κιόλας σὰν ὄρφανός. Πήγα τὸ λοιπὸ καὶ γὼ στὴν Ἀθήνα, καὶ ἂν εἶτανε ὁ γαμπρός μου καλός, θὰ τὰ κατὰφερνα ὅπως ἤθελα. Ἐκκολουθοῦσε ὁμιῶς ἀπτόξ νὰ μεθᾶ καὶ νὰ παιζῆ. Τὸ χειρότερο μάλιστα, σὰ γύρισα σπῆτι ἀπὸ στρατιώτης, μοῦ εἶπανε πῶς ἔξερνε καὶ τὴ μάνα μου. Μιὰ μέρα τόλμησε τόντις νὰ σηκώση χέρι ἀπάνω της, μπροστά μου. Μὰ ἔπειτα τότες ἀπάνω του καὶ γὼ, κι ἂ μ' ἀφίνανε, σήμερα δὲ θὰ ζοῦσε.

Ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκεῖνη, ἐννοεῖς πιά πῶς ἀπάτητο βουρὸ ὑψώθηκε ἀνάμεσά μας. Εἶχε τὰ μέσα ὁ ἀτιμὸς καὶ μπορούσε νὰ με διορίση σὲ καμιὰ θέση. Ὅχι ὁμιῶς δὲν τόκαμε—ἀλήθεια πῶς οὔτε γὼ πιά μου δὲν τὸ ἤθελα—μὰ καὶ ὅταν ἔδωσα ξέταση νὰ πάω ὑπολογιστὴς στὸ ναφτικὸ—βλέπεις, Γιάγκο μου, ἀπ' ἔλα δοκίμαζα—ὁ γαμπρός μου, ἂν καὶ πέτυχα, μὲ τὴ μέρα του τὸ ἐμπόδιζε. Τὰ κάθαρτο ζῶ! Πού νὰ χαθῆ! Σὰν τὸ εἶδα πῶς ἀποτύχαινα καὶ σ' ἀφτό, ζήτησα νὰ γίνω τελεγραφητής. Πήγαίνα λοιπὸν ἕνα χρόνον στὸ Πολυτεχνεῖο, στὴν τελεγραφικὴ σχολή, μὰ ὁ Ἀμαντινός καὶ ὁ Μαθρουδής, γιὰ μιὰ μικρὴ παρατυπία, γιατί δὲν εἶχα καταθέσει στὴν ἀρχὴ τοῦ χρόνου δυὸ δραχμὲς νὰ πάρω τὸ εἰσιτήριο, δὲ μ' ἀφήσανε νὰ δώσω ξέταση κ' ἔμεινα. Πήγα τότες στὸν Προπαδάκη νὰ μοῦ βρῆ δουλειά, μὰ πατριώτες μου, ἀπὸ φρόνον, μὲ κατηγορήσανε πῶς εἴμουνε χαρτοπαίχτης καὶ πῶς ἔπινα, κι ἄλλα πολλά, καὶ δὲ μὲ πήρε. Κατάλαδες, Γιάγκο μου. Ἐφταιγει πάλε ὁ ἀδιάντροπος. Μιλοῦνε οἱ ἀβήρωποι, δὲν ἐρεθνοῦνε. Ἀκούσανε γὰ μεθῆσι καὶ γιὰ χαρτιά; εἶπανε πῶς ἐγὼ ἔπινα καὶ γὼ μεθοῦσα, χωρὶς νὰ ξέρουνε πῶς εἶτανε ἀλήθεια νὰ τὸ λένε γιὰ τὸ γαμπρό μου, φέματα νὰ τὸ λένε γιὰ μένα. Πόφερα λοιπὸν δυὸ χρόνια. Μὰ καὶ τί μπορεῖ νὰ βάλῃ ὁ νοῦς σου, ποῦ νὰ μὴν τὸ δοκίμαζα; Στὸ τέλος μπῆκα στὴν Ἀκρόπολη διορθωτής. Μὰ εἴμουνε πιά βλαμμένος καὶ δὲν μπορούσα νὰ βαστάξω σὲ τόσο βαρεῖα δουλειά. Τί νὰ σοῦ τὰ πολυλογῶ; Μὲ λίγες μέρες ἔφτυσα αἷμα. Εἶπανε ὅλοι πῶς εἶμαι χτικιασμένος καὶ θὰ πεθάνω. Ἐγὼ τρόμαξα. Τί λύπη καὶ τί καημός! Νὰ τελειώσω ἔτσι,—ὄχι νὰ πάω στὰ Παρίσια μου! Ἡ μητέρα μου μόνη μέσα στοὺς ἄλλους, δὲν ἔχασε μήτε τὸ θάρρος μήτε τὴν ἐλπίδα. Ὑποθήκαψε τότες τὰ χτήματα τοῦ πατέρα μου, ποῦ τὰ εἶχε ξεχρεώσει πρὶ, καὶ ποῦ εἶτανε τώρα δικὰ της, μὲ περιποιήθηκε μὲ γιατρούς, μ' ἔστειλε στὴν Ἀξιά ὅπως τὴ συμβουλέψανε— κ' ἔγινε καλὰ.

Μοῦ ἀκολούθησε καὶ κάτι ἄλλο, τὸ καλοκαίρι ἐκεῖνο, στὸ χωριὸ μου, ποῦ ἴσως πρέπει νὰ σοῦ τὸ πῶ, ἐπειδὴ θαρρῶ πῶς κάμποσο ἐντυπώθηκε στὴν ψυχὴ μου, καὶ μοῦ ἔφερε πάλε τοὺς λογισμοὺς μου στὸν παλιὸ τους τὸ δρόμον τὸν ἀγαπημένον. Πέρασε ἀπὸ τ' Ἀπεράθου ἕνας Φραντζέζος ποῦ μιλοῦσε τὰ ῥωμαῖκα νερό. Ἀψηλός, ὁμορφάθρωπος καὶ μὲ τὸ δὲν ξέρω τι ποῦ σοῦ δείχνει ἀμέσως μεγάλης βάρσας βλαστάρη. Περιγητής, λέει, στὴν Ἑλλάδα καὶ σὰ γυρίση στὸν τόπον του, θὰ πῆ τὰ παινεδία της, θὰ πῆ καὶ γιὰ τὴν Ἀξιά. Ἐμένα σὰ θεὸς μοῦ φάνηκε. Συλλογίστηκα μὲ τὸ νοῦ μου πῶς μακάρι, μακάρι ἕνας ἀπὸ μᾶς ἢ ἐγὼ ἄξαφνα ὁ ἴδιος, νὰ πηγαίναμε στὰ γαλλικὰ τὰ χῶματα, σὲ κανένα της χωριὸ, σὲ καμιὰ της χώρα στὶς ἐπαρχίες, νὰ πιάναμε τίς κοιθέντες μὲ τοὺς ντόπιους, νὰ τοὺς τάξαμε πῶς μιὰ καὶ ξαναδιοῦμε τὴν πατρίδα, θὰ πλέκαμε στεφάνια γιὰ χατίρι τους, γιὰ τὴν ὁμορφάδα δηλαδὴ τῆς Γαλλίας, γιὰ τὴν ξυπνάδα τῶν παιδιῶνε της. Γιατί τάχα νὰ μὴ γίνουμε καὶ μεις τόπος μεγάλος ζηλεφτός; Τοῦ κάκου! Ἀπὸ τότες πρὸ δυνατὰ βίξωθηκε στὸ μυαλό μου πῶς πρέπει νὰ πάω στὰ Παρίσια, νὰ διῶ φῶς.

Μὰ ποῦ νὰ πάω; Στὴν κατάστασιν μάλιστα δόπου βρισκόμουνε! Γιατί σοῦ εἶπα πῶς ἔγινε καλὰ καὶ εἶναι ἀλήθεια. Χρειάστηκε ὁμιῶς κάμποσος καιρός—ὄλο κι ὄλο ἔφτυνα αἷμα. Κι ἂ θέλεις νὰ μὲ πιστέψης, σὶς Γιάγκο μου, τὸ αἷμα τῆφτυνα μόνο καὶ μόνο ἀπὸ τὸ λόγον ποῦ δὲν ἔκανα ὅ τι ἔπρεπε νὰ κάμω, ποῦ δὲν ἀκολουθοῦσα τὴν κλίση μου, ποῦ δὲ μάθαινα καὶ ποῦ δὲν ἔγραφα. Μὲ γιάτρευσε ὁ ἀέρας τῆς Ἀξιάς, μὰ ὅστερις ἀπὸ ἐνάμιση χρόνον. Καὶ ξαναγύρισα στὴν Ἀθήνα, μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς δουλειᾶς. Μὰ δουλειὰ τίποτα. Λοιπὸν ἀποφάσισα καὶ πῆγα στὴν Πόλη νὰ ξεσκορπίσω τὰ φούμαρά μου στοὺς τέσσερις ἀνέμους, νὰ κοιτάξω πῶς νὰ βγάλω τὸ ψωμί μου. Καὶ τόντις οἱ κατήγηγάδες μου μὲ στείλανε στὸ Οὐζοῦν—Κισπροῦ διεφτυντή, τοῦ σκολειοῦ. Ἀχ! τί δὲν ἔπαθα ἐκεῖ κάτω! Πλήξη, καὶ σταναχώρια. Νόμιζα πῶς νὰ διδάσκης εἶναι πάντα μελέτη, πάντα γράμματα, καὶ πῶς νὰ, ἢ κλίση μου καὶ πάλε θάτανε ἱκανοποιημένη. Μὰ τί νὰ σοῦ πῶ; Δὲν πίστεθα στὰ γράμματα ποῦ παράδινα. Χολόσκασα, σὲ δυὸ μῆνες ἀρρώστησα, στὴ μέση τοῦ χρόνου μοῦ ξαναἤρθε τὸ αἷμα κ' ἔφυγα. Ἐναγύρισα στῆς μάνας. Ἐγὼνα πάλε καλὰ στὴν Ἀθήνα καὶ πῆγα πάλε στὸν πατριώτη μου τὸν Προπαδάκη ζητώντας δουλειά. Τὸν ἔκαμα νὰ διῆ πῶς τὸν εἶχανε γελάσει γιὰ τὴ διαγωγή μου καὶ μὲ πήρε στὸν Ἴσμο. Μὰ γιὰ τὴν ἀτυχία μου, σὲ πέντε μέρες μοῦ ξαναἤρθε τὸ αἷμα περσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά.

Τότες ἀπελπίσθηκα πιά καί στήν ἀπελπισιά μου ἔγραψα τή θέση μου τοῦ κ. Μανιέρη, τοῦ γνωστοῦ τραπεζίτη. Ἄφ' ἑσῆς με προστάτεψε ἄλλοτες σέ μιὰ παρόμοια περίστασι. Πρόθυμος ἀγαθός ἄνθρωπος. Εἶτανε ἴσια ἴσια κ' ἡ μάννα μου μαγείρισσα σπίτι του. Γιατί ἀπό τότες πού μάλλωσε με τὸ γαμπρό μου, πῆγε καί κείνη σέ σπίτι, καί κοίταζε τὰ παιδιὰ πού εἶτανε ἀξιολύπητα με τὴν γδύμνια καί τὴν πείνα πού ποφέρανε στοῦ μπαμπᾶ τους τὰ χέρια. Με βοήθησε καί μένα ὅσο μπορούσε. Τὸ λοιπὸν ἔτυχε νὰ εἶναι στοῦ κ. Μανιέρη. Ὁ κ. Μανιέρης μ' ἔστειλε στήν Ἀξιά με δικὰ του ἔξοδα, ὅπου ἔγινε πάλε καλά. Ὑστερὶς ἀπ' ὀχτὼ μῆνες γύρισα ξανά στήν Ἀθήνα, μὰ γιὰ τὴν ἀτυχία μου ὁ κ. Μανιέρης δὲν ἔθρυσκε δουλειὰ νὰ με βάλῃ. Στὰναμεταξὺ, ὁ γαμπρός μου παντρεύτηκε, κ' ἡ μάννα μου πού ἀρρώσταγε εἶχε φύγει ἀπὸ τοῦ κ. Μανιέρη. Λοιπὸν ὅλοι μας ποφέραμε, ἡ μάννα μου, ἐγὼ καί τὰ παιδιὰ, ὅτι δὲ βίξαι ὁ νοῦς ἀθρώπου. Μέσα στήν ἀπελπισιά μου ἀποφάσισα πιά νὰ γλυτώσω, νὰ φύγω νὰ δώσω τινὲ ματιῶ μου. Εἶχε περάσει ὁ καιρὸς ὅμως ὅπου μπορούσα νὰ βρῶ στήν Πόλῃ δασκάλικη θέση. Τί νὰ κάμω; Ἐκαμα κουράγιο. Καθὼς στήν Πόλῃ, ἔτσι καί στήν Ἀθήνα, ὅτι κι ἂν ἔλεγε ὁ ἕνας, ὅσο κι ἂ με κατηγοροῦσε ὁ ἄλλος, μπῆκα πάλε γκαρσόνι σ' ἕνα μεγάλο ξενοδοχεῖο, καί με τὰ μπαξίσια, με τὸ μιστὸ μάζεψα πάλε λίγους παράδες πῆγα ζήτησα κι ἀπὸ τὸν κ. Μανιέρη τὰ βέστα γιὰ τὰ ναῦλα, καί στο τέλος τῶν τελῶνε, μπακαρίστηκα γιὰ τὰ Παρίσια—τὰ Παρίσια ὅπου μ' ἔσερνε τῶναιρό μου πού δὲ μ' ἄφησε ποτές ὡς καί στίς μεγάλες μου δυστυχίες, ἡ λαχτάρα μου νὰ μάθω νὰ γράφω.

Εἶπα τὸ λοιπὸν τότες, ἔταν ἔφυγα, πῶς στὰ Παρίσια, στὴ μεγαλόπολη, κάτι θὰ κάμω, δὲ γίνεται, θὰ μαζώξω λίγα χρήματα νὰ βοηθήσω καί τὴ μάννα μου. Μέσα μου πάλε εἶπα πῶς ὅτι βρῶ, καλό, φτάνει νὰ εἶμαι στὰ Παρίσια, νὰ κερδίζω ὅς εἶναι καί τὸ μιστὸ μου τὸ ψωμί, μὰ νὰ πομάθω τὰ φραντζέζικα, νὰ μου μείνουνε ἴσως καί δυὸ παράδες, νὰ παίρνω βιβλία, νὰ διαβάζω. Μὰ πόσο βγήκανε οἱ λογαριασμοί μου σωστοί, τὸ εἶδα σὲ λίγο. Νὰ σοῦ τὸ ξερολογηθῶ πιά καί τοῦτο. Ἀπὸ τὸν πῆλο μου νὰ καταφέρω ἔκαίνο πού λαχταροῦσα, συλλογίσθηκα καί κάτι πού ἴσως νὰ μὴν ἔπρεπε. Γιὰ νὰ εἶναι τουλάχιστο ἡ μητέρα μου ἡσυχῆ, τῆς παρουσίασα, πρὶ φύγω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ἕνα πλαστὸ γράμμα, πού τάχα μου τὸ στέλνει ἕνας μου παλιὸς συμμαθητής, γνώριμὸς τῆς καί πολὺ φίλος μου, παρακινώντας με νὰ πάω ἐκεῖ νὰ με συστήσῃ νὰ βρῶ δουλειὰ, νὰ μπορέσω ἔτσι νὰ ἀκολουθήσω καί τὴν κλίση μου. Μόλις λοιπὸν ἔφτασα στὸ Παρίσι, τῆς ἔγραψα πῶς ἀνταμωθήκαμε ἀμέσως με τὸ Γιάννη τὸν Καστερνούδη, τὸ γνωστὸ τῆς τὸ φίλο μου καί πῶς με τὸ μέ-

σο τὸ δικό του, ἔχω τώρα δουλειὰ, καί πῶς περνῶ καλά, καί πῶς εἶμαι ὅσο ποτές ἐφκαριστημένος. Μουρντάρικη ἀχρεία ψεφτιά, με τάποτελέσματα πού τῆς ἐξίξανε. Ἄχ! νὰ εἶναι κανεὶς ἀναγκασμένος νὰ μὴ λέῃ κάποτες τὴν ἀλήθεια! Νὰ τὸ φέρουνε ἀφτὸ εἰ ἀθρώποι, νὰ τὸ φέρουνε κάποια περιστατικά. Καί νὰ μὴ δύνεται κανένας νὰ ξεγδικηθῆ, νὰλλάξῃ, νὰ βάλῃ τὰ περιστατικά στὸν ἴσιο δρόμο, νὰ δείρῃ τοὺς ἀθρώπους. . . .»

(Ἀκολουθεῖ)

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Ο ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΡΩΜΙΟΠΟΥΛΑ

Ὁ Μιστριώτης πρέπει τώρα νανέβῃ ὄχι σὲ κοινη δασκαλικὴ ἔδρα, ὄχι στήν Πνύκα ἢ καί στήν Ἀκρόπολη, μὰ ἴσια ἀπάνω στὸν Ὀλυμπο πρέπει νὰ σκυροφιλώσῃ, καί νὰ κεραινοβολῇ ἀπὸ ἐκεῖ ἀπάνω σὺ Δίας, ἀντὶς νὰ μᾶς φωνάξῃ καθὼς τώρα σὺν ἄβλαβος μανιακὸς, ἂν θέλῃ νάντικροσῇ καί νάποκρούσῃ τὸ κιατακεφάλιασμα πού τοῦ κιατάφερε μέσα στοῦ «Νορμᾶ» ὁ Βιχτώρ Οὐγκὼ με τὴν πέννα καί με τὴν τέχνη μιᾶς ἀλλῆς Ρωμοσοῦλας.

Εἶναι ἀλήθεια σωστή ἀποκάλυψη αὐτὴ ἡ ἀξιαφνη, ἡ ὀλοζώντανι κι ὀλοσπιαοτάριστι, ἡ σφιχτονευροῦσα κ' ἡ ἀθλητικὴ, ἡ ψευτοπνίχτρα αὐτὴ τέχνη τῆς κυρίας Ἐ. Ἐλευτεριάδη. Μοῦ ἦρθε σὺν ἔξασπασμα σύννεφου φορτωμένου φωτιά καί κατακλυσμῷ, πού μέσα στὰ ψευτοφάγια τοι ῥέματα ἔβλεπα παντῆς λογῆς συντριμμια, ἔβλεπα δασκαλικά ἔπιπλα, τραπέζια, κισσόγλες, θρανία, ραβδιὰ καί ποτήρια, νὰ κατακυλᾶνε σπασμένα καί νὰ χίνωνονται ἀπ' ὀμπρός μου καί νὰ κιατακωνιάζωνται μέσα στὰ βάθια πού τοὺς τοίμασε με τὰ θάνατο ὀλικὸ τοῦ ἔξοχου Γάλλου ἡ μεγαλοπίχρη Τεχνίτρα τῆς Σμύρνης.

Μὰ πού βρισκότανε τόσο καιρὸ καί δὲν τὴν ἀκούγαμε τὴν ἡρωϊκὴ,—πήγαίνα νὰ πῶ τὴν ἀντρίκια φωνή τῆς; Πρέπει νὰ δούλευε σὲ κριστὸ ἀργαστήρι τῆς Μούσας χρόνους καί χρόνους, εἰδεμὴ ἀδύνατο θάτανε νὰ μᾶς μαστορέψῃ τέτοιους γερούς, νευρικούς, κρειατερούς καί πεντάμορφους στίχους. Ἐλεγε κ' εἶτανε ὁ Ποιητὴς τῆς «Φλογέρας» ἡ ὁ ἀντικλητῆς τῆς Ἰλιάδας, τόσο μαστορικά κ' εἰκόλου τοὺς ἔβγαζε τοὺς δεκαπεντασὺλλαβους, τόσο σφιχτὰ, καί συνάμα ἀρμονικά καί παντοδύναμα. Τόσο τέλεια κ' ἡ γλώσσα, ὡς καί στὰ πιδ πικρομικρὰ τῆς δεσίματα, πού σιχνὰ τὰ περιφρονοῦνε πολλοί μας.

Ὅσο διάβαζα, ἄλλο τόσο χαιρόμουνα πού βρήκε ὁ Μεγάλος ὁ Γέρος τῆς Γαλλίας μιὰ τέτοια ἐρημνεύτρα, ἀληθινὴ ἀδερφή τοῦ Κανάφι ἐκείνου πού ὁ Γέρος εἶχε στεφανώσει μιὰ φορὰ με τὴν ἀθάνατὴ του μερσίνη.

Καί τώρα, πού κίθουμαι καί τὸ συλλογιμῶναι τὸ θεόλυμπρο αὐτὸ κιατόρθωμα, λέω πῶς δὲν εἶναι δὰ καί τόση ἀνάγκη νὰ σκοτιζόμαστε με τὶς Μιστριώτικες φωναικλιές, ἀφοῦ μιὰ καί μονίχη Ρωμοσοῦλα ἔσωσε νάποστομώσῃ τὸν Ψευτοπροφήτη τῆς Ἀθήνας.

A. E.